

Dorovnání podle § 220k obch. zák.

Přizná-li soud akcionáři dorovnání, přizná mu v souladu s § 153 odst. 2 o. s. ř. bez dalšího i zákonný úrok podle § 220k odst. 7 obch. zák., a to bez ohledu na to, zda a v jaké výši akcionář jeho přiznání navrhuje. Naopak úrok z prodlení podle § 369 obch. zák. soud akcionáři může přisoudit pouze tehdy, jestliže se jeho zaplacení domáhá. Dorovnání je (pro absenci jiné úpravy v § 220k obch. zák.) splatné podle § 340 odst. 2 obch. zák.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 4492/2010, ze dne 18.9.2012)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v právní věci navrhovatelů a) D. s. r. o., se sídlem v P., b) Ing. I. P., Ph.D., c) K. H., d) T. H., e) T. H., f) Ing. K. R., g) J. J., h) M. S., a i) RNDr. M. S., všech zastoupených JUDr. P. Z., advokátem, se sídlem v P., za účasti společnosti ON S. CZECH REPUBLIC, s. r. o., právní nástupce, se sídlem v R.p.R., zastoupené JUDr. A.B., advokátkou, se sídlem v P., o vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, o určení neplatnosti smlouvy o převzetí jmění hlavním akcionářem a o zaplacení dorovnání, vedené u Krajského soudu v Ostravě pod sp. zn. 6 Cm 64/2004, o dovolání navrhovatelů proti usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. dubna 2010, č. j. 8 Cmo 75/2009-585, tak, že usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. dubna 2010, č. j. 8 Cmo 75/2009-585, se ve třetím (měnícím) výroku ve věci samé, a dále ve výrocích čtyři, pět a šest o nákladech řízení, ruší a věc se v tomto rozsahu vrací odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Usnesením ze dne 30. dubna 2008, č. j. 6 Cm 64/2004-481, Krajský soud v Ostravě - mimo jiné - přiznal každému z navrhovatelů právo na dorovnání „spolu s 8,75 % úrokem z prodlení ročně za dobu od 14.9.2005 do 31.12.2005, s 9 % úrokem ročně za dobu od 1.1.2006 do 30.6.2006, s 9 % úrokem ročně za dobu od 1.7.2006 do 31.12.2006, s 9,5 % úrokem ročně za dobu od 1.1.2007 do 30.6.2007, s 9,75 % úrokem ročně za dobu od 1.7.2007 do 31.12.2007, s 10,5 % úrokem ročně za dobu od 1.1.2008 do 30.4.2008 a od 30.4.2008 do zaplacení s ročním úrokem z prodlení ve výši, která v každém jednotlivém kalendářním pololetí trvání prodlení odpovídá v procentech součtu čísla 7 a výše limitní sazby pro dvoutýdenní repo operace ČNB vyhlášené ve Věstníku ČNB a platné vždy k prvnímu dni příslušného kalendářního pololetí, a to do tří dnů ode dne právní moci tohoto usnesení“ (výroky IV. až XII.).

Vrchní soud v Olomouci usnesením ze dne 15. dubna 2010, č. j. 8 Cmo 75/2009-585, odmítl odvolání společnosti ON S. CZECH REPUBLIC, s. r. o., právní nástupce (dále též jen „hlavní akcionář“), proti výroku XXIV. usnesení soudu prvního stupně (první výrok), potvrdil usnesení soudu prvního stupně ve výrocích IV. až XII. ohledně povinnosti hlavního akcionáře zaplatit navrhovatelům a) až i) tam uvedené částky s úrokem z prodlení ve výši 1,5 % ročně od 14. září 2005 do zaplacení (druhý výrok), změnil je ve výrocích IV. až XII. ohledně úhrady zbývající části příslušenství, a to tak, že návrh na úhradu úroků z prodlení přesahující výši 1,5 % ročně z jednotlivých částek od 14. září 2005 do zaplacení zamítl (třetí výrok), a rozhodl o nákladech řízení, včetně řízení odvolacího (čtvrtý až šestý výrok).

Odvolací soud vyšel (mimo jiné) z toho, že:

1) Valná hromada společnosti ON S. CZECH REPUBLIC, a. s., identifikační číslo osoby 45193533

(dále též jen „společnost“) konaná dne 2. června 2004 rozhodla (mimo jiné) o zrušení společnosti bez likvidace a přechodu jejího obchodního jmění na hlavního akcionáře (společnost ON S. CHC, s. r. o., dnes ON S. CZECH REPUBLIC, s. r. o., právní nástupce).

2) Navrhovatelé byli menšinovými akcionáři společnosti.

3) Ke dni 14. září 2005 došlo k zápisu převodu obchodního jmění společnosti na hlavního akcionáře do obchodního rejstříku. K témuž dni byla společnost vymazána z obchodního rejstříku.

4) Navrhovatelům vzniklo právo na dorovnání podle § 220p a 220k zákona č. [513/1991](#) Sb., obchodního zákoníku, ve znění účinném do 30. června 2008 (dále jen „obch. zák.“).

5) Diskontní sazba vyhlášená Českou národní bankou činila ke dni výmazu společnosti z obchodního rejstříku 0,75 %.

Na takto ustaveném základě odvolací soud posuzoval výši úroků, na jejichž zaplacení spolu s dorovnáním vznikl navrhovatelům nárok. Názor soudu prvního stupně, podle něhož navrhovatelům svědčí právo na zaplacení úroků z prodlení ve výši jím přiznané, shledal nesprávným, a uzavřel – odkazuje na ustanovení § 220k odst. 7 obch. zák. – že „stanoví-li právní předpis pro předvídanou situaci speciální úpravu, je třeba této úpravy použít oproti úpravě obecné“. Proto usnesení soudu prvního stupně změnil tak, že „návrh na úhradu úroků z prodlení přesahující výši 1,5 % ročně z jednotlivých žalovaných částek od 14. září 2005 do zaplacení zamítl“.

Proti třetímu (měnícímu) výroku usnesení odvolacího soudu podali všichni navrhovatelé dovolání, jehož přípustnost opírají o ustanovení § 237 odst. 1 písm. a/ zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“). Namítají, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (uplatňující tak naplnění dovolacího důvodu vymezeného v § 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.), a navrhují, aby dovolací soud rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu zrušil.

Dovolatelé poukazují na to, že výše úroků pro doplatek přiměřeného dorovnání se původně odvozovala od sazby platné pro občanskoprávní vztahy a byla vyjádřena jako dvojnásobek diskontní sazby. Sazba úroků podle § 220k odst. 7 obch. zák. zůstala sice změnou výše sazby občanskoprávních úroků z prodlení, provedenou nařízením vlády č. [163/2005](#) Sb.), nedotčená, nicméně dovolatelé mají za to, že by nově upravená výše úroků z prodlení měla být použita i na úročení dorovnání.

Výklad přijatý odvolacím soudem považují za odporující právu Evropské unie, konkrétně směrnici č. 2000/35/ES ze dne 29. června 2000, o postupu proti opožděným platbám v obchodních transakcích, i ústavnímu pořádku.

Hlavní akcionář ve vyjádření k dovolání snáší argumenty na podporu napadeného rozhodnutí a navrhuje, aby je Nejvyšší soud jako nedůvodné zamítl.

Dovolání je přípustné podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř., a je i důvodné.

Podle ustanovení § 220k odst. 7 obch. zák., jež se přiměřeně použije i v případě zrušení společnosti s převodem obchodního jmění na hlavního akcionáře (§ 220p odst. 4 obch. zák.), má-li akcionář právo na dorovnání, úročí se dlužná částka úrokem ve výši dvojnásobku diskontní sazby České národní banky platné ke dni zápisu sloučení do obchodního rejstříku ode dne, v němž bylo sloučení zapsáno do obchodního rejstříku.

Ustanovení § 220k i § 220p byla do obchodního zákoníku včleněna s účinností od 1. ledna 2001 novelou provedenou zákonem č. [370/2000](#) Sb. Ustanovení § 220k odst. 7 obch. zák. neupravuje – a v tom se odvolací soud i dovolatelé mylí – úroky z prodlení jakožto zákonem upravený následek prodlení dlužníka s plněním peněžitého dluhu (a to již proto, že ke dni zániku společnosti není hlavní akcionář v prodlení se zaplacením dorovnání), nýbrž zákonné úroky, jejichž účelem je zohlednit

skutečnost, že menšinoví akcionáři ztrácejí vlastnické právo k akciím dnem zániku společnosti, nicméně dorovnání je jim dopláceno se značným zpožděním. Právo na zaplacení zákonného úroku podle § 220k odst. 1 obch. zák. kompenzuje důsledky uvedeného časového posunu (shodně usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. srpna 2012, sp. zn. 29 Cdo 1763/2011).

Právo menšinových akcionářů na zaplacení úroků z prodlení podle § 369 obch. zák. pro případ prodlení hlavního akcionáře se zaplacením dorovnání zůstává úpravou v § 220k odst. 7 obch. zák. nedotčeno; akcionáři mají v případě prodlení hlavního akcionáře se zaplacením dorovnání právo jak na zákonný úrok podle § 220k odst. 7 obch. zák. (a to ode dne zápisu převzetí jmění a výmazu společnosti do obchodního rejstříku), tak i na úrok z prodlení podle § 369 obch. zák., a to od prvního dne prodlení hlavního akcionáře se zaplacením dorovnání.

V tomto směru lze poukázat i na vývoj právní úpravy úroku z dorovnání v § 48 zákona č. [125/2008](#) Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev (tedy zákona, do něhož byla s účinností od 1. července 2008 právní úprava zrušení společnosti s převodem obchodního jmění na společníka přesunuta). Až do 31. prosince 2011 ustanovení § 48 zákona o přeměnách určovalo, že „má-li oprávněná osoba právo na dorovnání, má nástupnická obchodní společnost nebo družstvo povinnost platit z dlužné částky úroky z prodlení ve výši určené předpisy práva občanského platné ke dni zápisu fúze, rozdělení nebo převodu jmění na společníka do obchodního rejstříku ode dne, v němž byla fúze, rozdělení nebo převod jmění na společníka zapsána do obchodního rejstříku“. Zákonem č. [355/2011](#) Sb., jímž bylo s účinností od 1. ledna 2012 citované ustanovení změněno tak, že nadále „nehovoří“ o úroku z prodlení, ale o úroku, a výslovně stanoví, že právo na úroky z prodlení tím není dotčeno.

Důvodová zpráva k návrhu uvedeného zákona k této změně výslovně uvádí, že změnou ustanovení § 48 se především „odstraňuje nejasnost, zda „úrokem z prodlení“, jak jej dosud pojmenovávalo toto ustanovení, se míní skutečně úrok z prodlení, nebo úrok. Výkladem bylo možno dovozovat, že šlo vlastně úrok, a nikoliv o úrok z prodlení. K tomuto výkladu se návrh též přiklání. Hovořit v dané souvislosti o „úroku z prodlení“ bylo nesmyslné. Právo na dorovnání předně není splatné hned zápisem přeměny do obchodního rejstříku, přitom „úrok z prodlení“ měl být podle dosavadního znění § 48 poskytován právě od tohoto dne. Zákon o přeměnách sice neurčuje, k jakému okamžiku nastává splatnost práva na dorovnání, z obecných zásad, na kterých stojí jak obchodní, tak občanské právo, lze ale dovodit, že splatnost tohoto práva nastane nejdříve na základě žádosti oprávněné osoby. Při konstrukci úroku z prodlení by se však tento účel nemohl naplnit, když právo na „úrok z prodlení“ by té které oprávněné osobě vzniklo až od okamžiku, kdy nastala jeho splatnost. Nehledě na to, že po dobu, po kterou by byly oprávněné osoby v prodlení s poskytnutím součinnosti (např. sdělením čísla účtu či adresy, na niž má povinná osoba plnit), by ani nebylo možné hovořit o prodlení povinné osoby, když prodlení věřitele vylučuje prodlení dlužníka (§ 365 obch. zák.). Není žádného důvodu, proč by se měl platit úrok z prodlení z nesplatného dluhu, resp. z dluhu, s jehož plněním dlužník není v prodlení. Lze též připomenout, že funkce úroku se zásadně liší od funkce, kterou v soukromém právu plní úrok z prodlení. Jak zdůraznil i Nejvyšší soud v několika rozhodnutích, úrok plní funkci úplaty za poskytnutí finančních prostředků. Úrok z prodlení je sankcí za porušení povinnosti včas plnit peněžitý závazek. Je zřejmé, že má-li všem oprávněným osobám vznikat právo na úrok podle § 48 od okamžiku, ve kterém právo na dorovnání ještě ani není splatné, nemůže se jednat o sankci za porušení povinnosti plnit ze strany nástupnické obchodní společnosti, družstva či přejímajícího společníka, nýbrž právě jen za úplatu za to, že tato společnost, družstvo či přejímající společník má k dispozici prostředky, které právně náleží oprávněné osobě.“

Odvolací soud tudíž pochybil, považoval-li úrok upravený v § 220k odst. 7 obch. zák. za úrok z prodlení, a nezabýval-li se tím, zaplacení jakého úroku (zda toliko úroku podle označeného ustanovení nebo i úroku z prodlení) se dovolatelé návrhem dožadovali. Z obsahu spisu (a ostatně i z dovolání samotného) je přitom zjevné, že jasno v tomto směru nemají ani navrhovatelé. Podáním ze

dne 3. dubna 2008 (označeným mimo jiné i jako změna návrhu a založeným na č. l. 418 až 423 spisu) uvedli, že požadují zaplacení dorovnaní „s úrokem podle platných právních předpisů ode dne 14. září 2005 do zaplacení“. Při ústním jednání u soudu prvního stupně, konaném dne 22. dubna 2008, pak navrhovatelé „upřesnili svůj návrh ohledně úroku z prodlení z jednotlivých částek požadovaných podle návrhu ze dne 3. dubna 2008 takto: od 14.9.2005 do 31.12.2005 ve výši 8,75 % , od 1.1.2006 do 30.6.2006 ve výši 9 % , od 1.7.2006 do 31.12.2006 ve výši 9 % , od 1.1.2007 do 30.6.2007 ve výši 9,5 % , 1.7.2007 do 31.12.2007 ve výši 9,75 % , od 1.1.2008 do data vyhlášení rozhodnutí ve výši 10,5 % a od vyhlášení do zaplacení ve výši stanovené podle § 369 obch. zák.“. Návrh dovolatelů je ve světle výše uvedeného vnitřně rozporný, resp. neurčitý, neboť není postaveno na jisto, jakého úroku se dovolatelé domáhají. Povinností soudu prvního stupně, potažmo odvolacího soudu, bylo postupem podle § 43 o. s. ř. tuto neurčitost odstranit.

V této souvislosti Nejvyšší soud dále poukazuje na usnesení ze dne 8. prosince 2011, sp. zn. 29 Cdo 4252/2010 (přijaté po vydání napadeného rozhodnutí), v němž vysvětlil, že na postup při rozhodování o přiznání práva na dorovnaní podle § 220k obch. zák. lze aplikovat závěr formulovaný Nejvyšším soudem v usnesení ze dne 16. prosince 2009, sp. zn. 29 Cdo 4712/2007, uveřejněném pod číslem 104/2010 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, podle kterého soud při rozhodování o návrhu na zahájení řízení o přiznání práva na jinou výši vypořádání (resp. o přiznání práva na dorovnaní) nebude vázán tím, jak navrhovatel v tzv. petitu návrhu zformuloval svou představu o výši vypořádání (dorovnaní) na jednu akcii. Může tedy svým rozhodnutím určit výši dorovnaní na jednu akcii částkou vyšší nebo naopak (aniž by ve zbývajících „části“ návrh zamítal) částkou nižší. Návrh na dorovnaní bude projednatelný (soud o něm může zákonem předvídaným způsobem věcně rozhodnout) dokonce i tehdy, omezí-li navrhovatel svůj návrh na požadavek na dorovnaní, aniž v petitu návrhu zformuluje svou představu o jeho výši na jednu akcii. Je tomu tak proto, že obchodní zákoník (konkrétně ustanovení § 220k) předpokládá, že soud přizná právo na dorovnaní, čímž v intencích ustanovení § 153 odst. 2 o. s. ř. vypořádá vztah mezi účastníky řízení způsobem předjímaným tímto právním předpisem (v návaznosti na ustanovení § 220k odst. 5 věty první obch. zák. tak dokonce učiní způsobem závazným i pro další – tam zmíněné – osoby).

Jelikož ustanovení § 220k odst. 7 obch. zák. bez dalšího zakládá nárok akcionářů na zaplacení dorovnaní včetně zákonného úroku, vztahují se výše uvedené závěry i na tento úrok; přizná-li soud akcionáři dorovnaní, přizná mu v souladu s § 153 odst. 2 o. s. ř. bez dalšího i zákonný úrok podle § 220k odst. 7 obch. zák., a to bez ohledu na to, zda a v jaké výši akcionář jeho přiznání navrhuje. Naopak úrok z prodlení podle § 369 obch. zák. soud akcionáři může přisoudit pouze tehdy, jestliže se jeho zaplacení domáhá. Zbývá dodat, že dorovnaní je (pro absenci jiné úpravy v § 220k obch. zák.) splatné podle § 340 odst. 2 obch. zák.

Jelikož právní posouzení věci odvolacím soudem není – jde-li o třetí výrok napadeného usnesení – správné, zrušil Nejvyšší soud usnesení odvolacího soudu v napadeném rozsahu, a dále i v závislých výrocích o nákladech řízení, a věc vrátil ve zrušeném rozsahu odvolacímu soudu k dalšímu řízení (§ 243b odst. 2 věty za středníkem, odst. 3 věta první o. s. ř.).

V dalším řízení musí odvolací soud nejprve objasnit, zda se navrhovatelé domáhají toliko úroku podle § 220k odst. 7 obch. zák., anebo zda uplatňují (i) nárok na úrok z prodlení podle § 369 obch. zák. Teprve poté bude moci ve věci opětovně rozhodnout.

(zdroj: www.nsoud.cz)

Další články:

- [Nájem](#)
- [Ochrana osobnosti \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Odpovědnost státu za újmu \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Přerušení řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Svéprávnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení a dobré mravy](#)
- [Práva dětí](#)
- [Náklady řízení](#)
- [Odmítnutí dovolání](#)
- [Bezplatná obhajoba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)